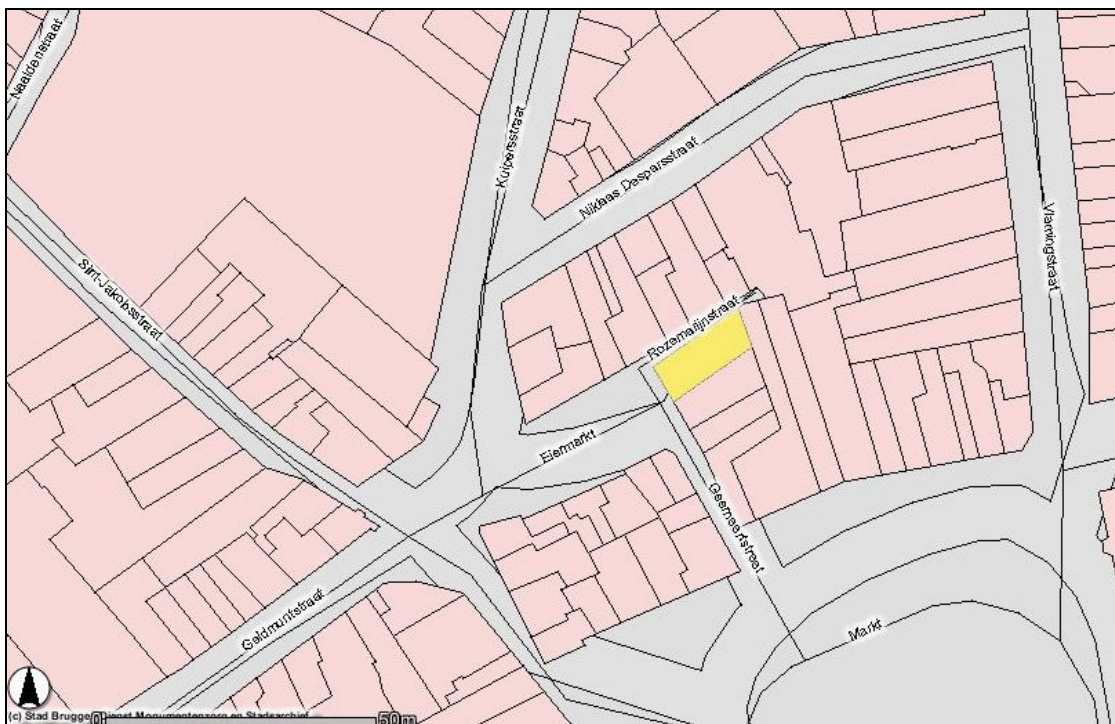

Verlag vondstmelding: Eiermarkt 12 (Café Pick), 8000 Brugge

Tijdens verbouwingswerken aan het café Pick aan de Eiermarkt 12 te Brugge werd op 13 januari 2010 een vondstmelding gedaan van een oude riolering. Via Mark Dewilde van het VIOE werd vervolgens een volmacht verkregen. Op deze manier kon Raakvlak de aangetroffen structuren verder onderzoeken. Er werd namelijk een oude riool met ernaast de aanzet van een vloer aangetroffen.

Situering

De site is gelegen aan de Eiermarkt 12, net ten noorden van de Grote Markt van Brugge (**cfr. Afb. 1**). Kadastraal is het perceel gekend als 5de afdeling, sectie E, nr. 1369A. Langs de noordzijde werd het perceel begrensd door een doodlopend steegje: de Rozemarijnstraat. De koer van het gebouw werd van dit steegje gescheiden door een muur, die op het moment van de werfcontrole reeds was verwijderd.

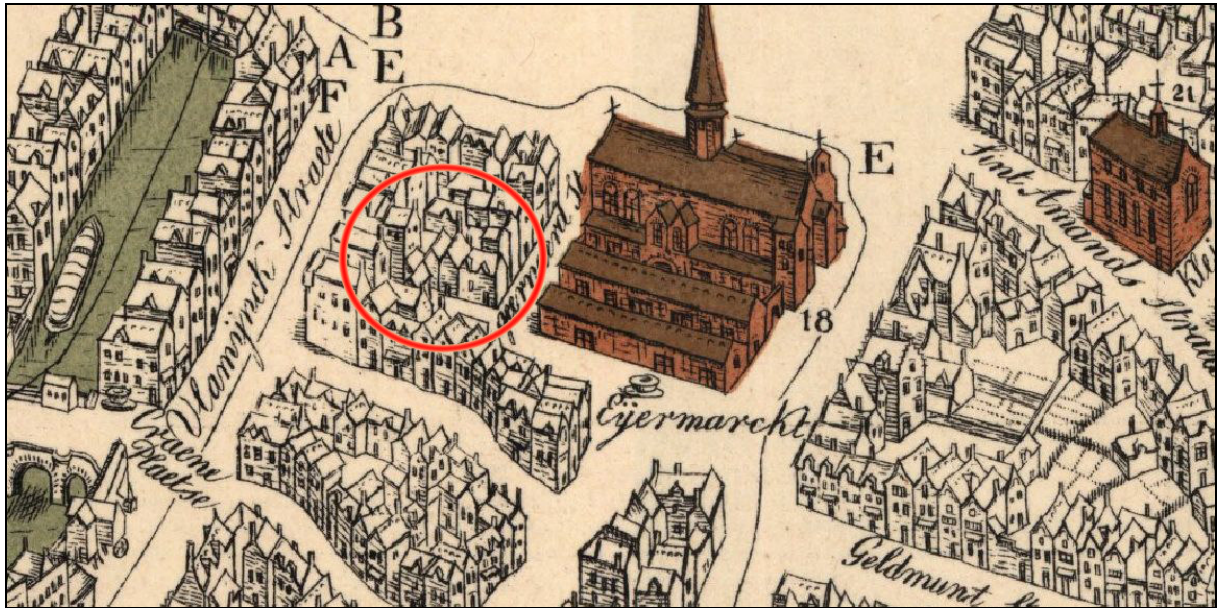
Afb. 1: Situering op kadaster (bron: www.huizenonderzoekbrugge.be)

Historische kaarten en achtergrond

Op de historische kaarten van Brugge is geen aanduiding van de aangetroffen structuren zichtbaar. Het perceel is gedurende de tijd wel ongeveer onveranderd gebleven.

Op de kaart van Marcus Gerards (1562) staat het gebouw reeds weergegeven (**cfr. Afb. 2**). Op dit plan lijkt de koer van het betreffende gebouw te zijn bebouwd door twee smalle huisjes. Op andere historische kaarten is de lokatie van de site niet gedetailleerd genoeg weergegeven om aanvullende informatie uit af te leiden. Van de riolering zelf zijn geen aanwijzingen op historische kaarten of bronnen gekend.

Afb. 2: Situering op historische kaart van Marcus Gerards (bron: www.huizenonderzoekbrugge.be)

Archeologische vondsten en structuren.

Bij aankomst op de site was het tongewelf van de riolering reeds volledig verwijderd (cfr. Afb. 3). Deze oude riolering bevond zich onder een bijgebouwtje, die op de achterkoer van het hoofdgebouw was gelegen en dus reeds was gesloopt. Dit bijgebouwtje was voorzien van een schouw.

Afb. 3: Zicht op de binnenkoer vanaf de Rozemarijnstraat.

De riolering zelf liep langs de noordoostelijke perceelsgrens volgens een noordwest, zuidoost verloop (cfr. bijlage 1: grondplan). Aan de oostzijde was de riolering tegen de fundering van de muur aangebouwd. Deze fundering was opvallend ouder dan de muur zelf en had volgende

baksteenformaten: 29,5x14x7cm & 28,5x14x6,5cm (cfr. Afb 4). De riolering vertrekt vanaf de zuidelijke perceelsmuur. Langs deze muur was nog de restant van een 20ste eeuwse rioleringsbuis bewaard, die water in deze riool afvoerde. Naast deze toegang zat er nog een gat in de zuidelijke perceelsmuur (cfr. afb. 5). Mogelijk diende dit ook als toevoer van afvalwater in de riool.

Afb. 4: Oude fundering en aanzet van het tongewelf.

Afb. 5: Recente rioleringspijp die in de riolering uitmondt en de aanzet van een vloer opgebouwd uit bakstenen van groter formaat tegen de westelijk rioolmuur.

De vloer van de riolering (S5) was opgebouwd uit bakstenen en was bedekt met een harde mortellaag om de vloer waterdicht te houden. De hoogte van de bakstenen kon niet worden geregistreerd aangezien ze waren ingekapseld in mortel. De lengte varieerde tussen 18 & 19cm; de breedte varieerde van 9 tot 10cm. De vloer had een licht verval van 16cm over een afstand van 6,5m van zuidoost naar noordwest. De riolering liep dood onder de Rozemarijnstraat (cfr. **afb. 6**).

Afb. 6: Doodlopende riool onder de Rozemarijnstraat.

Net voordat de riool onder de Rozemarijnstraat verdwijnt, was er een haakse zijvertakking in westelijk richting. Enkel de aanzet van deze zijvertakking was zichtbaar. Aangezien niet verder werd verdiept kon die niet verder geregistreerd worden. De noordelijke hoek van deze zijvertakking was de buitenmuur gevoegd met witgrijs cement. Opvallend was dat deze muur tegen een oudere structuur uit bakstenen van een groter formaat (S6) werd aangebouwd (cfr. **afb. 7**), waarop een recente nutsleiding liep.

Afb. 7: Recente muur tegen oude kern aangebouwd.

In de westelijk muur van de riool zijn duidelijk meerdere fasen zichtbaar. S1 (de zuidelijkste fase) was opgebouwd uit grotendeels gerecupereerde bakstenen en was in het noorden gevoegd met grijswit cement en in het noorden, tegen S3, met grijs cement. Aangezien er vooral baksteenfragmenten in de muur zaten kon slechts één formaat worden geregistreerd: 23,5x12,5x4,5cm. Centraal zat er duidelijk een ouder muurfragment (S3), die overwegend was opgebouwd uit gerecupereerde bakstenen met gele kalkmortel (**cf. afb. 8**). Er werd geen volledig bakstenen aangetroffen: Lx10x5,5 & LxBx4,5cm. Het verdere verloop van deze muur (S4) was gevoegd met grijs cement. Het gebruik van grijs cement, net als de recente rioleringspijp wijzen erop dat deze riolering zeker tot in de 2de helft van de 20ste eeuw werd gebruikt.

Afb. 8: Fasering in de zuidwestelijke muur.

Net naast deze westelijk muur van de riool (S1) was de aanzet van een goed bewaarde vloer (S2) zichtbaar (**cf. Afb 5**). Deze vloer was opgebouwd uit complete bakstenen van groter formaat en is duidelijk ouder dan de riool zelf. Deze vloer was slechts voor een fractie blootgelegd, waardoor er geen volledige baksteenformaten kon worden geregistreerd: 28x13,5xH, LxBx6,5 & 28x14xH.

Naast deze riolering en vloer werd in de noordwestelijke hoek van de koer nog een recente kelder aangetroffen. In deze kelder wordt volgens de bouwplannen een nieuwe sceptische put geplaatst. Het legen van deze kelder gebeurde onder archeologisch begeleiding en was opgevuld met recent bouwpuin.

Andere oude rioleringen aangetroffen in Brugge.

Tijdens de opgravingen aan het prinsenhof in Brugge werd ook een oude riolering aangetroffen. De vloer van deze riolering was opgebouwd uit Doornikse kalksteen en een bakstenen wand en tongewelf. Er werden ook een riool aangetroffen tijdens het archeologisch onderzoek aan het terrein tussen de Verversdijk, de Kandelaarsstraat en de Boomgaardstraat.¹

Gedurende de werfbegeleiding voor de aanleg van een nieuwe riolering in de Oude Burg, gelegen tussen het Simon Stevin-plein en het kruispunt van de Oude Burg met de Nieuwstraat, werd ook een oude riolering aangetroffen. Deze riool was op analoge wijze opgebouwd als de riool die aan de eiermarkt werd aangetroffen.

Besluit:

Tijdens de verbouwingswerken aan het pand, gelegen aan de Eiermarkt 12, werd een oude riolering onder het bijgebouw aangetroffen. Wegens het uitblijven van vondsten en de aanwezigheid van recuperatiemuren is een datering problematisch. Herstellingen in grijs cement wijzen erop dat deze riolering tot in de 20ste eeuw werd gebruikt. Vermoedelijk totdat het gebouw zelf op het huidige rioleringsnet werd aangesloten. Belangrijk is dat er naast deze rioolleiding oudere structuren aanwezig zijn, die zeer goed zijn bewaard. Reeds een twintigtal centimeter onder het loopvlak werd een vloer aangetroffen, die was opgebouwd uit complete bakstenen van groter formaat (S2). Ook de hoek van de riool met de westelijke zijvertakking bevat een oudere kern, waartegen een recentere muur werd aangebouwd.

Aangezien er na de werfcontrole niet meer werd verdiept, werden enkel de zichtbare delen geregistreerd. Als er in de toekomst nieuwe verbouwings- of graafwerken op deze lokatie worden uitgevoerd, zal een archeologisch begeleiding noodzakelijk zijn. Aangezien deze site grotendeels terug zal worden bebouwd, zal dit niet voor de nabije toekomst zijn.

Onderzoek uitgevoerd door Raakvlak

Auteur: Stefan Decraemer

---

¹ Deneweth H., 2007, 'Een riool doorheen het Prinsenhof', In: Hillewaert B., Van Besien E. (ed.), *Het Prinsenhof in Brugge*, p. 18-21.